

Evropska komisija: 80 % prebivalstva EU z osnovnimi digitalnimi kompetencami šele leta 2063

Evropska komisija je junija objavila sveženj o stanju digitalnega desetletja¹, v katerem je opisan dosednji napredek pri doseganju ciljev Evropske unije na področju digitalne preobrazbe do leta 2030. Komisija ugotavlja, da je napredek posameznih držav članic in EU kot celote precej neenakomeren². Napredek je nezadosten na več ključnih področjih kot so umetna inteligenca, storitve v oblaku, podatkovna analitika, strokovnjaki na področju IKT in osnovne digitalne kompetence. Pod vprašajem je tudi cilj 100 % pokritosti gospodinjstev EU s širokopasovnimi omrežji prenosne hitrosti najmanj 100 Mb/s k uporabniku. Posebej kritične so osnovne digitalne kompetence (z obstoječim napredkom bo cilj 80 % prebivalstva z osnovnimi digitalnimi kompetencami na ravni EU dosežen leta 2063) in število IKT strokovnjakov (z obstoječim napredkom bo cilj dosežen leta 2051)³. Evropska komisija zato poziva države članice k intenzivnejšemu izvajanju ukrepov in zagotavljanju ustreznih finančnih sredstev⁴.

Poročilo Evropske komisije o doseganju ciljev digitalnega desetletja za Slovenijo

Poročilo⁵ ugotavlja, da Slovenija napreduje na področju digitalne infrastrukture (5G) in tehnologij (robna vozlišča in umetna inteligenca). Še vedno pa precej zaostaja na področju digitalnih kompetenc in razpoložljivosti IKT strokovnjakov. Slovenija ohranja visoko stopnjo ambicioznosti pri doseganju digitalnih ciljev EU do leta 2030. Pri 8 od 13 ciljev ima začrtane poti napredka za izpolnitev ciljev. Glede na razpoložljive podatke v letu 2024 je pri petih⁶ od osmih začrtanih poti napredek takšen, da zagotavlja izpolnitev nacionalnega cilja do leta 2030⁷. Slovenija je v posodobljenem nacionalnem načrtu naslovila 8 od 11 priporočil, ki jih je v Evropska komisija podala leta 2024, in sicer z vključitvijo dopolnitev v obliki novih ukrepov.

1 Vir: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sl/policies/2025-state-digital-decade-package>.

2 Vir: <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/116741>.

3 Vir: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sl/library/digital-decade-2025-progress-and-outlook>.

4 Vir: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sl/news/2025-state-digital-decade-report-urges-renewed-action-digital-transformation-security-and>.

5 Vir: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sl/factpages/slovenia-2025-digital-decade-country-report>.

6 Pokritost s 5G in optičnimi omrežji, digitalne javne storitve za prebivalstvo in dostop do elektronskih zdravstvenih zapisov.

7 Vir: <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/116920>.

Po drugi strani Evropska komisija opozarja Slovenijo (podobno kot v lanskem poročilu op.a.), da kljub nekaterim novim ukrepom v skladu s cilji digitalnega desetletja, posodobljen nacionalni načrt ne obravnava v zadostni meri izzivov države in ni v celoti usklajen z njenimi ambicioznimi nacionalnimi cilji, zlasti na področjih osnovnih in naprednih digitalnih kompetenc ter digitalizacije podjetij. Obe področji je Komisija naslovila v okviru novih sedmih priporočil Sloveniji⁸.

Problematika digitalnih kompetenc

Slovenija se je po zadnjih podatkih iz leta 2023 nahaja pod povprečjem EU pri osnovnih digitalnih kompetencah prebivalstva (46,7 % prebivalcev Slovenije, starih 16-74 let je imelo vsaj osnovne digitalne kompetence v primerjavi s povprečjem EU, ki je bilo 55,6 %). Razlika v primerjavi z EU je še posebej izrazita v segmentu kompetenc za varno uporabo IKT in kompetenc za ustvarjanje digitalnih vsebin. Evropska komisija po drugi strani ugotavlja, da so razlike v digitalnih kompetencah med spoloma, stopnjo izobrazbe, geografskimi področji in starostnimi skupinami v primerjavi z drugimi državami članicami manj izrazite.

Vlada Republike Slovenije je v posodobljenem Nacionalnem strateškem načrtu za digitalno desetletje do leta 2030 (predlogu Akcijskega načrta strategije Digitalna Slovenija 2030)⁹ predvidela več kot 20 ukrepov za krepitev osnovnih digitalnih kompetenc prebivalstva, zaposlene strokovnjake za IKT in ženske med zaposlenimi strokovnjaki za IKT v vrednosti dobrih 130 milijonov EUR. Od tega iz naslova javnih sredstev 102 milijonov nacionalnih in 28 milijonov evropskih sredstev ter dodatnih 63 milijonov iz naslova zasebnih sredstev (op.a.).

Po javno dostopnih podatkih¹⁰ je Ministrstvo za digitalno preobrazbo v zadnjih treh letih preko javnih naročil in javnih razpisov namenilo več kot 37 milijonov EUR za krepitev osnovnih digitalnih kompetenc prebivalstva in povečevanje števila žensk med zaposlenimi strokovnjaki za IKT¹¹ (op.a.).

Kakšni so učinki teh ukrepov in v kolikšni meri porabljena sredstva prispevajo k napredku pri doseganju cilja 80 % prebivalcev z osnovnimi digitalnimi kompetencami do leta 2030, bodo pokazali letošnji podatki Statističnega urada Republike Slovenije. Začrtan pot napredka za Slovenijo za leto 2025 znaša 63 % prebivalstva z osnovnimi digitalnimi kompetencami (op.a.).

Omejeno izvajanje digitalnih pravic in načel

Nacionalno poročilo Evropske komisija tudi ugotavlja, da Slovenija kaže precej omejeno aktivnost pri izvajanju evropske Deklaracije o digitalnih pravicah in načelih¹². Komisija zato priporoča Sloveniji, da spodbuja dodatne iniciative na področju digitalnih pravic, zlasti v povezavi z zasebnostjo in individualnim nadzorom nad podatki. Prav tako bi morala okrepiti prizadevanja na področju sodelovanja v digitalnem javnem prostoru (dostop do zaupanja vrednega, raznolikega in večjezičnega digitalnega okolja).

8 Priporočila Sloveniji se nanašajo na IKT strokovnjake, osnovne digitalne kompetence, digitalizacijo majhnih in srednjih podjetij, napredne tehnologije v podjetjih, kibernetško varnost, samoroče /zagonska podjetja in digitalne tehnologije za zeleni prehod.

9 Vir: <https://www.gov.si/zbirke/javne-objave/javna-obravnavo-predloga-akcijskega-nacrta-strategije-digitalna-slovenija-2030/>.

10 Vir: Javne objave Vlade Republike Slovenije in portal javnih naročil Republike Slovenije.

11 Vir: Podatkom za leto 2024 (<https://www.inepa.si/2024/09/15/sencno-porocilo-o-doseganju-ciljev-digitalnega-desetletja-slovenije-na-podrocju-digitalne-vkljucenosti/>) so prišteti obstoječi podatki za leto 2025.

12 Vir: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32023C0123\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32023C0123(01)).

Neizkoriščene prednosti odprte kode

Komisija v skupnem poročilu z naslovom »Stanje digitalnega desetletja 2025: nadaljevanje gradnje suverenosti EU in njene digitalne prihodnosti«, ki se nanaša na naslavljanje šibkih točk digitalne preobrazbe Evropske unije, opozarja, da države članice še vedno ne izkoriščajo prednosti odprtokodnih rešitev. To velja tudi za Slovenijo, ki v predlogu nacionalnega strateškega načrta omenja odprto kodo samo enkrat in sicer v povezavi z zbiranjem obstoječih jezikovnih modelov. Komisija tudi ugotavlja, da danes nobena vseevropska digitalna platforma ni med najbolj obiskanimi v Evropi, evropskim državljanom pa ponujajo storitve tržne platforme, ki so večinoma izven EU. Na podlagi pripomb¹³ Mreže nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo, ki so bile podane v okviru javne obravnave, je bil med ukrepe nacionalnega načrta vključen večdržavni projekt Konzorcij evropske digitalne infrastrukture za skupne dobrine (EDIC Digital commons), katerega cilj je oblikovati učinkovito okolje za razvoj in uporabo odprtokodne in prosto dostopne programske opreme (op.a.).

Sodelovanje javnosti pri oblikovanju ukrepov digitalne preobrazbe

V prilogi nacionalnega poročila, ki se nanaša na oblikovanje nacionalnega strateškega načrta, je Evropska komisija vključila predstavitev projekta »Sooblikovanje javnih politik digitalizacije v Sloveniji (CODIS)«¹⁴. V okviru projekta bo med drugimi izveden pregled izvajanja demokratičnih načel dobrega upravljanja (odprtosti in vključevalnosti) pri pripravi in dopolnjevanju Nacionalnega strateškega načrta za digitalno desetletje. Pregled se bo osredotočil na javno razpravo o predlogu nacionalnega načrta v letu 2023¹⁵ in odzivnost na pripombe deležnikov, ki so bile podane tekom javne obravnave o njegovi posodobitvi v januarju 2025. Ministrstvo za digitalno preobrazbo je šest mesecev po zaključku javne obravnave na svoji spletni strani¹⁶ objavilo odziv, pri čemer pa ni razvidno ali je o tem obvestilo vse deležnike, ki so podali pripombe (op.a.).

Avtor besedila:

mag. Simon Delakorda, koordinator projekta CODIS 3

Inštitut za elektronsko participacijo (INePA)

E: simon.delakorda@inepa.si / M: 041 365 529

Izjava o odgovornosti

Besedilo je del projekta »Sooblikovanje javnih politik digitalizacije v Sloveniji 3« (CODIS 3). Projekt finančno podpira European Citizen Action Service (ECAS) z dodeljeno subvencijo EURECA 2025, (European Citizenship Accelerator), ki jo sofinancira program Državljeni, enakost, pravice in vrednote Evropske unije. Besedilo sporočila za javnost ne odraža nujno stališč in mnenj European Citizen Action Service (ECAS) ali Komisije Evropske unije v delih, ki so zapisani kot opombe avtorja (op.a.). Zanje ne moreta biti odgovorna niti ECAS niti Komisija.

13 Vir: https://www.informacijska-druzba.org/wp-content/uploads/2025/01/Dopis_pripombe_KVM_Mreza-NVO-VID_AN_DS_2030_koncen.pdf.

14 Vir: <https://www.inepa.si/tag/codis/>.

15 Vir: <https://www.inepa.si/2023/12/05/open-letter-to-the-eu-commission-on-involving-civil-society-in-the-preparation-of-the-national-strategic-roadmap-for-digital-decade-in-slovenia/>.

16 Vir: <https://www.gov.si/zbirke/javne-objave/javna-obravnavo-predloga-akcijskega-nacrta-strategije-digitalna-slovenija-2030/>.